

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 70.895.060 Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, прийняла рішення про присудження **Чудак Олесі Миколаївні** ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право на підставі прилюдного захисту дисертації – **«Правове регулювання адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації»**.

«27» травня 2025 року.

Чудак Олеся Миколаївна, 1982 року народження, громадянка України. Освіта вища: у 2005 році здобула кваліфікацію магістр права у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Правознавство».

У травні 2009 року Указом Президента України призначена на посаду судді Вінницького окружного адміністративного суду, а в жовтні 2011 року Указом Президента України переведена до Окружного адміністративного суду міста Києва.

Аспірантка Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Дисертацію виконано у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький.

Науковий керівник: **САМСІН Ігор Леонович**, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України.

Здобувачка має 11 наукових публікацій, зокрема: п'ять наукових статті, опублікованих в наукових фахових виданнях, визнаних МОН України, та шість тез доповідей, опублікованих на науково-практичних конференціях:

1. Чудак О. М. Вплив цифровізації на адміністрування податків і зборів в Україні. *Право та інновації*. 2022. № 2. С. 71–77. URL : <https://pti.org.ua/index.php/ndipzir/article/view/843/653>

2. Чудак О. М. Трансформація правового регулювання адміністрування податків і зборів в контексті цифровізації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: «Юридичні науки». 2023. Т. 34 (73). № 1. С. 106–113.

3. Чудак О. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів та його цифрова трансформація. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 11. С. 757–761. URL : http://www.lsej.org.ua/11_2023/184.pdf

4. Чудак О. М. Адміністрування податків і зборів: визначення поняття й співвідношення із сумісними категоріями. *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 6. С. 126–130. URL : http://jes.nuoua.od.ua/archive/6_2023/6_2023.pdf DOI : <https://doi.org/10.32782/chern.v6.2023.23>

5. Чудак О. М. Напрями розвитку правового регулювання

цифровізації адміністрування податків і зборів з огляду на стратегічні цілі реформування податкової системи. *Академічні візії*. 2024. № 38. URL : <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1698/1576>

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Чудак О. М. Застосування цифрових сервісів при адмініструванні податків і зборів. *Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0* : матеріали II круглого столу (м. Харків, 29 квітня 2022 року). Харків, 2022. URL : <https://ndipzir.org.ua/aktualni-problemi-gospodarskoi-diyalnosti-v-umovah-rozbudovi-ekonomiki-industrii-4-0>

7. Чудак О. М. Податкова інформація та її правова природа в умовах цифрової трансформації. *Інформаційне право: сучасні виклики і напрями розвитку* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 25 листопада 2022 року). Львів, 22. С. 112–114.

8. Чудак О. М. Електронний кабінет платника податків та деякі проблеми його функціонування. *Юридична осінь 2022 року* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 17 листопада 2022 р.). Харків, 2022. С. 49–51.

9. Чудак О. М. Цифровізація та адміністрування податків і зборів: сучасні надбання в Україні. *Цифрові трансформації України 2023: виклики та реалії* : матеріали IV Круглого столу (м. Харків, 29 вересня 2023 р.). Харків, 2023. С. 415–420.

10. Чудак О. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів в умовах воєнного стану. *Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку* : VII Всеукраїнська студентська науково-практична конференція (м. Київ, 12 грудня 2023 року). Київ, 2023. С. 539–542.

11. Чудак О. М. Цифровізація адміністрування податків та зборів: стратегічні напрями правового регулювання для України. *Advances in law: the view of domestic and foreign scholars* (Рига, Латвія, 3–4 жовтня 2024 року). Рига, 2024. Р. 298–302.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Роман Олександрович ГАВРІК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Хоча у дисертації досліджено правове регулювання міжнародної взаємодії суб'єктів адміністрування податків і зборів в сфері протидії порушенням законодавства України, шахрайству та іншим порушенням, які впливають на фінансові інтереси ЄС в умовах цифровізації, однак зарубіжний досвід цифровізації адміністрування податків і зборів (передусім відповідно до законодавства держав-членів Європейського Союзу) викладено уривчато. На нашу думку, більш ґрунтовне дослідження європейського

досвіду впровадження цифровізації адміністрування податків і зборів дозволило б зробити дисертаційне дослідження більш досконалим, а також істотно розширити напрямки удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів в Україні в контексті адаптації законодавства України до права ЄС.

2. Позитивно відзначаючи виділення авторкою напрямів удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів, слід визнати, що доцільно було їх викласти у окремому проєкті закону (або принаймні у документі програмного характеру).

3. Попри те, що авторка докладно дослідила питання цифровізації здійснення податкового контролю, цифровізації адміністрування окремих податків, в тому числі податку на додану вартість, податку на прибуток, акцизного податку, єдиного податку, податку на доходи фізичних осіб, цифровізації інформаційного обміну між податковими органами та іншими суб'єктами податкових правовідносин, у дисертації не було приділено увагу дослідженню особливостей цифровізації такої форми реалізації податковою службою своїх повноважень як адміністрування податкового боргу платників податків».

Рецензентка – кандидатка юридичних наук, професорка, доцентка кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Ірина Петрівна СТОРОЖУК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«Так, авторкою вказується, що у межах Європейського Союзу взаємодію податкових органів врегульовано системою взаємоузгоджених нормативно-правових актів, документів та програм, до яких входять: 1) Директива 2011/16/ЄС про адміністративну співпрацю в галузі оподаткування, яка встановлює процедури та правила, відповідно до яких держави-члени мають співпрацювати з метою обміну інформацією, яка має значення для адміністрування та виконання законодавства держав-членів про відповідні податки; 2) Директива (ЄС) 2017/1371 Європейського парламенту та Ради від 5 липня 2017 року про боротьбу з шахрайством, спрямованим проти фінансових інтересів Союзу, кримінально-правовими засобами (фокусується на кримінально-правових аспектах боротьби з шахрайством проти фінансових інтересів ЄС; 3) Регламент Ради (ЄС) № 904/2010 від 7 жовтня 2010 року про адміністративну співпрацю та боротьбу з шахрайством у сфері податку на додану вартість (встановлює правила і процедури для надання можливості компетентним органам держав-членів співпрацювати та обмінюватись інформацією, яка може сприяти правильному обчисленню ПДВ, здійсненню моніторингу правильного застосування ПДВ, особливо тих операцій, що здійснюються в межах ЄС, та сприяє боротьбі із шахрайством у сфері ПДВ); 4) Eurofisc (мережа створена для сприяння і полегшення багатостороннього співробітництва у сфері боротьби проти шахрайства з ПДВ); 5) Програма співробітництва ЄС Fiscalis (дозволяє податковим адміністраціям створювати і обмінюватись інформацією та досвідом); 6) VIES (ІТ-система контролю та обміну інформацією про операції з ПДВ, яка

спрямована на перевірку компаній зареєстрованих у ЄС); 7) Стандарти ОЕСР електронного документообігу між податковими органами держав (Common Transmission System, Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information, XML Schema тощо).

Однак, було б доречним проаналізувати Регламент (ЄС) № 389/2012 щодо співпраці у сфері акцизного оподаткування та Директиву 2010/24/ЄС про взаємну допомогу у стягненні податкових вимог про які авторка не згадує.

2. Під час війни податкова система України зіткнулася з серйозними викликами, що ускладнили її функціонування. Руйнування інфраструктури, масова міграція та економічна нестабільність зробили традиційні методи адміністрування податків неефективними. В умовах обмеженої взаємодії між платниками та державними органами зростає потреба у цифровізації. Війна також сприяє розвитку тіньової економіки, що знижує податкові надходження. Упровадження цифрових технологій є критично важливим для забезпечення стабільності фіскальної системи, прозорості процесів та стійкості економіки саме в даних умовах.

Тому дуже б хотілось в роботі побачити бачення авторки щодо впровадження цифрових технологій не лише через цифрові інструменти (наприклад, Дія, е-кабінет платника, блокчейн у податковому адмініструванні тощо), а її перспективне бачення автоматизації процесів, електронних сервісів, big data, блокчейну, штучного інтелекту, чи інше, що оптимізувало б та сприяло ефективному функціонуванню податкової системи та методів адміністрування податків як під час війни, так і в післявоєнний період.

3. Ще одним моментом який би хотілось бачити в роботі це оцінка не лише переваг але й недоліків цифровізації податкової системи України».

Офіційна опонентка – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права Вищого навчального закладу «Національна академія управління» **Валерія Олександрівна РЯДІНСЬКА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Досліджуючи в першому розділі роботи вплив цифровізації на податкові правовідносини, авторка зазначає, що цифровізація формує підстави переходу від податкового контролю до податкового моніторингу, проте при розгляді правових засад здійснення податкового контролю в умовах цифровізації в підрозділі 2.2 про це не згадує, в той час як розвиток думки щодо переходу до податкового моніторингу за допомогою засобів цифровізації мав би вагомий вплив на формування висновків по роботі.

2. Більш детального висвітлення, на нашу думку, потребує визначення напрямів подальшої імплементації актів права ЄС в національне законодавство в аспекті уніфікації правових стандартів у сфері цифровізації адміністрування податків і зборів, про що Чудак О.М. пише як про напрям

удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків та зборів в Україні.

3. Додаткової аргументації, на наш погляд, потребує позиція автора щодо того, що впровадження інформаційних і цифрових технологій та інструментів в податкове адміністрування Державною податковою службою України не обмежується лише сервісним електронним обслуговуванням, але й спрямовується на розробку нової стратегії соціально орієнтованої взаємодії між податковими органами як суб'єктом публічного управління з одного боку та платниками податків з іншого.

4. Спираючись на Національну стратегію доходів до 2030 року, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1218-р, авторка наголошує на необхідності розроблення Концепції та політики безпеки використання податковими органами (персоніфікованої) деперсоніфікованої інформації про платників податків та заходів щодо її реалізації, проте цьому питанню уваги в роботі не приділяє, хоча саме такий документ сприяв би забезпеченню балансу приватних та публічних інтересів у податкових правовідносинах в умовах цифровізації.

5. В першому розділі авторка приділяє увагу перевагам від цифровізації публічного управління та ризикам, до яких вона приводить і зазначає, що зменшення впливу зазначених ризиків можливо шляхом належного правового регулювання. В подальшому вона зосереджує увагу на дослідженні правового регулювання цифровізації публічного управління в Україні, але, за його результатами, висновку, чи вдалося законодавцю із впровадженням правового механізму цифровізації публічного управління зменшити вплив ризиків від впровадження цифрових та інформаційних інструментів і технологій в систему публічного управління не робить, що є нелогічним в контексті проведеного аналізу».

Офіційна опонентка – кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри господарського та адміністративного права Донецького національного університету імені Василя Стуса **Анжеліка Євгеніївна КРАКОВСЬКА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Аналізуючи діяльність Державної податкової служби України стосовно впровадження інформаційних і цифрових технологій та інструментів в управлінську діяльність зі справляння податків і зборів, дисертантка пише, що таке впровадження дозволяє їй конкурувати з іншими органами публічного управління (стор. 30, 101, 109, 118, 209). Не зовсім зрозуміло, що вона має на увазі, оскільки публічне управління не передбачає конкуренції між своїми органами, а навпаки, організується таким чином, щоб забезпечувати взаємодію між ними.

2. В роботі авторка використовує поняття «інформаційно-комунікативні технології» (стор. 29, 54, 98, 105), «цифрові і інформаційні технології та інструменти» (стор. 108, 109, 118, 209), «цифрові та інформаційно-комунікативні технології» (стор. 64, 105, 108, 110, 112, 114, 207 тощо), «цифрові та інформаційно-комунікативні системи» (стор. 62, 97, 114) тощо, при цьому в ряді випадків вона має на увазі тотожні поняття, в

той час як інструменти цифровізації можна розглядати як підкатегорію інформаційно-комунікативних технологій. Відсутність однозначного термінологічного апарату ускладнює ідентифікацію об'єктів правового регулювання і створює враження термінологічної невизначеності. Це особливо важливо, коли йдеться про цифрову трансформацію як предмет правового впливу. На наш погляд, доцільно було б або надати відповідний термінологічний апарат, або в межах конкретного контексту застосовувати єдину категорію, що відповідає сутності правових процесів цифровізації.

3. Як напрям удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів визначається трансформація законодавства в умовах впровадження штучного інтелекту та блокчейну (стор. 120, 222), проте ця думка не супроводжується аналітичним прогнозом щодо можливих правових колізій, викликів чи напрямів адаптації правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів до цих технологій».

Голова ради – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, **Олександр Олексійович БРИГІНЕЦЬ**. Виступ позитивний без зауважень.

Результати голосування:

«За» **5** членів ради,
«Проти» **НЕМАЄ**.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує **Чудак Олесі Миколаївні** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

**Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.895.060**

Олександр БРИГІНЕЦЬ

Олександр Бригінець
Микола Ковалев